

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Ε΄.-ΤΕΥΧΟΣ Α΄. ΚΑΙ Β΄.

Ὅδε ἐστὶ περὶ ἔργου ἂν θεμιτέρου ἄνθρωπος
βουλεύσασθε ἢ περὶ παιδείας καὶ κώτου καὶ
τῶν κώτου εἰκείων. (Πλάτ. Θεάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

10 — ΟΔΟΣ ΟΜΗΡΟΥ — 10

—
1882

965,33 «ἐπιχείμενοι θρασέως καὶ τετολμηκότως». Ἐγραψε δ' ὁ Δινδόρφιος καὶ παρὰ Διοδώρῳ τῷ Σικελιώτῃ βιβλ. ΙΓ', 79,1 «ταῖς πρῶραις ἐπέβαινον τετολμηκότως» ἀντὶ τοῦ τετολμηκότῆς.

Ἐπεραναβεβηκότως. Ἴδε Θησ. Στεφ. Τόμ. Η', σελ. 169, α'.

Ἐποβεβηκότως. Ὁκελλ. Λευκ. π. Πάντ. Φύσ. Α', 14 (Ἀποσπ. Φίλος. Τόμ. Α', σελ. 393 Μουλλ.) «οἱ δὲ ἄνθρωποι καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα μᾶλλον ὑποβεβηκότως τὸν καθόλου ὄρον τῆς φύσεως ἀμείβουσιν». Σιμπλίκ. Ἐπόμν. εἰς Ἀριστοτ. Τόμ. ΙΑ', σελ. 11,11 «ὅτι μὴ ἀπροσδιορίστως καὶ ἀπλῶς ἐστὶν ἐνδελέχεια ἀλλ' ὑποβεβηκότως».

Ἐποπεπτωκότως. Πολυδ. Δ', 51 «ταπεινῶς, ὑποπεπτωκότως».

Ἐν τῷ Θησαυρῷ τοῦ Στεφάνου εἶνε κατακεχωρισμένον καὶ τὸ ἐπίρρημα ἀνεωγότως ἐκ γλωσσαρίου (Τόμ. Α', β', σελ. 733, δ'). Φέρεται δ' ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ἀπεγνωκότως, ἀπεγνωκότως ἔχειν, ἀλλὰ δὲν μνημονεύεται ὁ συγγραφεύς, ἐξ οὗ ἐλήφθη.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Μαΐου 1883.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΤΙΝΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΣΑΙΟΝ.

17: οὗτοι ἤκουσιν ἐφ' ἡμᾶς καὶ τοὺς φίλους παρακαλέσαντες καὶ «ρήτορας» προπαρασκευασάμενοι.

Ὁ Ναβῆρος ἐν τῇ νέα σειρᾷ τῆς Μνημοσύνης (7. 5. σ. 386) μεταβάλλει τὸ «ρήτορας» εἰς «ρήτορα» λεγὼν ὅτι ad eam causam orandam non opus erat plus uno oratore. Ἡ γνώμη

τοῦ σοφοῦ ἀνδρός δὲν φαίνεται ἀποδεκτὴ· διότι καὶ παρὰ Δημοσθένει ἐν δυοῖ περὶ κλήρου λόγοις φαίνεται ὁ ἀντίδικος τοῦ λέγοντος *ad similem causam orandam* ῥήτορας πλείονας τοῦ ἐνός παρεσκευασμένος. Δημ. 48, 36: προσέχετε τὸν νοῦν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ αὐτίκ' ἐξαπατήσωσιν ὑμᾶς «οἱ ῥήτορες» οὓς οὐτοσί παρεσκευάσται ἐπ' ἐμέ. 44,3: ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἀναλίσκουσιν, ὥστε καὶ «τοὺς συνεροῦντας» πολλοὺς πεπορίσθαι.

1,24: τί ποτε ἐπανορθώσας κυριωτέρας αὐτὰς ἤγοιτ' ἂν ποιῆσαι. Ἐπειδὴ ὁ λόγος εἶνε περὶ τοῦ Κλεωνύμου, ὅστις ἤδη ἦτο νεκρός, ἀτοπον εἶνε τὸ «ἤγοιτ' ἂν» ἀντὶ τοῦ «ἤγειτ' ἂν». γραπτέον λοιπὸν «ἤγειτ' ἂν».

1,40. Ὁ Ναβῆρος προτείνει νὰ γραφῆ «ἐπεὶ δ' οὐσία κατελείφθη» ἀντὶ τοῦ «εἰ δ' οὐσία κατελείφθη». Οὐδεμία ἀνάγκη ὑπάρχει τῆς μεταβολῆς ταύτης. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι τὸ εἰ μετριότητος χάριν εὐρηταὶ πολλάκις ἀντὶ τοῦ «ἐπεὶ» κείμενον; Παράδειγμα ὅμοιον τῷ προκειμένῳ ἀπαντᾷ ἐν 8,32: πῶς οὖν δίκαιόν ἐστιν, ἐὰν μὲν μηδὲν καταλίπωσιν, ἡμᾶς ὑποδίκους εἶναι, εἰ δέ τι καταλελοίπασιν, τὸν δ' εἶναι κληρονόμον ἀλλὰ μὴ ἡμᾶς;

1,42: τὴν μὲν συγγένειαν καὶ τὴν οἰκειότητα, οἷς ἡμεῖς ἀγωνιζόμεθα, ἅπαντες ἐπίστασθε, τὰς δὲ διαθήκας, αἷς οὗτοι πιστεύοντες ἡμᾶς συκοφαντοῦσιν οὐδεὶς οἶδε «κυρίας» γενομένας.

Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις νόμος ἔκειτο, καθ' ὃν ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ διαθέσῃ τις τὰ ἑαυτοῦ ὅπως ἤθελε καὶ νὰ δώσῃ αὐτὰ ὧτινι ἐπεθύμει, ἂν μὴ εἶχε παῖδας ἄρρενας γνησίους. Δημ., 20, 102: ὁ Σόλων ἔθηκε νόμον ἐξεῖναι δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ, ὧ ἂν τις βούληται, ἂν μὴ παῖδες ὧσι γνήσιοι. Ἰσαι. 2,13: τὸν νόμον ἀνάγνωθι, ὅς κελεύει (ὁ Κόβητος γράφει «λέγει») τὰ ἑαυτοῦ ἐξεῖναι διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλῃ, ἐὰν μὴ παῖδες ἄρρενες ὧσι γνήσιοι. 3,67: ὁ γὰρ νόμος διαρρήδην λέγει ἐξεῖναι διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλῃ τις τὰ αὐτοῦ, ἐὰν μὴ παῖδας γνησίους καταλίπη ἄρρενας.

Κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον ἔπρεπεν ὁ διατιθέμενος ὑγιεῖς νὰ ἔχη τὰς φρένας· εἰ δὲ μή, ἄκυροι ἦσαν αἱ διαθήκαι. Ἰσαι. 4,16: δοῦ-

ναι μὲν γὰρ ὁ νόμος οὐδενὶ ἐᾶ, ἐάν τις ὑπὸ γήρωσ ἢ ὑπὸ νόσου ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων, ἀ καὶ ὑμεῖς ἴστε, παρανοήση· 6,9 : οὐτοσί ὁ νόμος, ὧ ἄνδρες, κοινὸς ἅπασι κεῖται, ἐξεῖναι τὰ ἑαυτοῦ διαθέσθαι, ἐὰν μὴ παῖδες ὧσι γνήσιοι ἄρρενες, ἐὰν μὴ ἄρα μανείς ἢ ὑπὸ γήρωσ ἢ δι' ἄλλο τι τῶν ἐν τῷ νόμῳ παρανοῶν διαθῆται. Ὁ λέγων λοιπὸν «ἀμφισβητῶν τοῦ κλήρου κατὰ γένος» προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι αἱ διαθῆκαι, «αἷς πιστεύοντες» οἱ ἀντίδικοι αὐτοῦ ἀμφισβητοῦσι τοῦ αὐτοῦ κλήρου, οὐχὶ κατὰ τοὺς νόμους ἐγένοντο, ἀλλ' ὅτι ὀργιζόμενος καὶ οὐκ ὀρθῶς βουλευόμενος ἐποίησατο αὐτὰς ὁ Κλεώνυμος. ἰδ. 11. 21. 43. Καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ δὲ χωρίῳ λέγει, νομίζω, ὅτι ἡ μὲν συγγένεια αὐτοῦ πρὸς τὸν Κλεώνυμον πᾶσι γνωστὴ εἶνε, τὰς δὲ διαθήκας, ἃς προβάλλονται οἱ ἀντίδικοι, οὐδεὶς γινώσκει ὅτι κατὰ τοὺς νόμους ἐγένοντο. Ἀλλὰ «αἱ διαθῆκαι κύριαι ἐγένοντο» σημαίνει «αἱ διαθῆκαι κύριος ἔσχον» (πρβ. ὁ νόμος κύριος ἐγένετο», ὅπερ ἄτοπον ἐνταῦθα. Νομίζω λοιπὸν ὅτι ὁ Ἰσαῖος ἔγραψε «κυρίως» οὐχὶ «κυρίας». Τὸ «αἱ διαθῆκαι κυρίως ἐγένοντο», σημαίνει αἱ διαθῆκαι ἐγένοντο οὕτως, ὥστε κύριος ἔχειν, ἥτοι προσηκόντως καὶ κατὰ τοὺς νόμους (ὡς λέγεται ἐν 2,2). πρβ. Πλάτ. Νό. 922: «ὧν ὁ κληρὸς γιγνέσθω «κυρίως», ἀδελφὴ μὲν πρῶτον κτλ.

1,44: εἰ τοίνυν συνέβη Κλεωνύμῳ μὲν ζῆν, ἐξερημωθῆναι δὲ τὸν ἡμέτερον οἶκον ἢ τὸν τούτων, σκέψασθε ποτέρων ἐκεῖνος ἐγίγνετο κληρονόμος.

Ὁ Ναβῆρος μετὰ τὸ «ἐγίγνετο» προσθέτει τὸ «ἄν». Ἀλλὰ πρβ. 3,36 καὶ 37: τῆς ὁμολογηθείσης προικὸς γιγνομένης εἰς αὐτόν (ἢ ὁμολογηθεῖσα προίξ ἐγίγνετο εἰς αὐτόν), εἴ τι ἔπαθεν ἢ γυνή.

1,46: ὥστε διὰ τοῦτο καὶ οἱ νόμοι δεδώκασιν αὐτῷ καὶ ἡμεῖς οὐδένα ἄλλον ἠξιώσαμεν ταύτης τῆς δωρεᾶς.

Ἀνάγκη νὰ γραφῆ: «οὐδένα ἄν ἄλλον ἠξιώσαμεν» (εἰ ἀπεθνήσκωμεν δῆλον ὅτι). Ἀτόπως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀμέσως ἐπομένοις κεῖται τὸ ἄν πρὸ τοῦ «ἐνεχειρίσαμεν», ἐλλείπει δὲ μετὰ τὸ «ἐ

βουλήθημεν»· διότι ἡ ἔννοια εἶνε αὕτη: ἀφ' οὗ ζῶντες οὕτως ἐνεχειρίσαμεν αὐτῷ τὴν οὐσίαν ὥστε περὶ τῶν ἡμετέρων κυριωτέραν εἶναι τὴν ἐκείνου διάνοιαν τῆς ἡμετέρας αὐτῶν, (§ 12 καὶ 28), ἐπόμενον εἶνε ὅτι ἀποθνήσκοντες (=εἰ ἀπεθνήσκομεν) οὐκ ἂν ἄλλους κληρονόμους τῆς οὐσίας ἡμῶν ἐβουλήθημεν εἶναι μᾶλλον ἢ τὸν πάντων οἰκειότατον.

2,15: κάλλιον ἢ ζῶντα πείθειν ἐκεῖνον, εἴ τι βούλοιντο, μᾶλλον ἢ τελευτήσαντα ὑβρίζειν.

Ἐνταῦθα ἀπικτεῖται ὁ παρατατικὸς «ἐβούλοντο» ἀντὶ τῆς εὐκτικῆς «βούλοιντο».

2,25: οἶμαι δὲ καὶ τοῦτον, εἴ τις ἐρωτήσεται αὐτόν—οὐκ ἄλλ' οὐδὲν εἰπεῖν.

Ὅτι πρέπει νὰ γραφῆ «οὐκ ἂν ἄλλ' οὐδὲν εἰπεῖν» εἶνε φανερόν. Ὁ λέγων λέγει: καὶ οὗτος, εἴ τις αὐτόν ἐρωτήσεται, οὐκ ἂν ἄλλ' οὐδὲν εἴποι, οἶμαι.

3,50: ἀκριβῶς γὰρ ἤδει ὅτι τοῖς γε ἐκ τῆς γνησίας θυγατρὸς παισὶ γεγονόσιν ἀπάντων τῶν παππῶν κληρονομία προσήκει.

Γραπτέον «κληρονομεῖν» ἀντὶ τοῦ «κληρονομία», ὡς ἐν 8, 45: ἡμῖν μᾶλλον ἢ τούτοις «κληρονομεῖν» τῶν ἐκείνου χρημάτων προσήκει· πρβ. καὶ 10,10: προσήκεν αὐτῷ τούτων τῶν χρημάτων «κληρονομήσαι».

4,4: αὐτός τε γὰρ ἔλαχε τοῦ Σμίκρου Νικοστράτου, τούτοις δὲ τοῦ Θρασυμάχου λαχοῦσι παρακατέβαλεν ὡς τὸν αὐτόν ὄντα.

Ἐπειδὴ ὁ Ἄγνωστος καὶ ὁ Ἄγνόθερος, εἰς οὓς τὸ «τούτοις» ἀναφέρεται, πανταχοῦ σχεδὸν τοῦ λόγου διὰ τοῦ «οἶδε» ἢ διὰ τοῦ «οὔτοι» σημαίνονται (ιδ. §§ 3. 5. 6. 7. 23. 24. 25. 30) καὶ ἡ διὰ τοῦ τε—δὲ σύνδεσις δύο προτάσεων εἶνε σπανία, συνήθης δὲ ἢ διὰ τοῦ τε—τε νομίζω ὅτι ὁ Ἰσαῖος ἔγραψε «τοῖσδέ τε» ἀντὶ τοῦ «τούτοις δέ», ὡς ἐν 6,65: ἡμεῖς τε τὴν ψῆφον ὁσίαν θήσεσθε, τοῖσδέ τε τὰ δίκαια γενήσεται. Πιθανῶς προῆλθεν ἡ γραφὴ «τούτοις δέ» ἐκ διττογραφίας τῆς τελευταίας συλλαβῆς τῆς προηγουμένης λέξεως καὶ ἐκ παραλείψεως ἔπειτα τοῦ τε ὡς περιττοῦ.

4,13: καὶ τῶν διατιθεμένων οἱ πολλοὶ οὐδὲ λέγουσι τοῖς παραγιγνομένοις ὅ,τι διατίθενται, ἀλλ' αὐτοῦ μόνου ταῦ καταλιπεῖν διαθήκας μάρτυρας παρίστανται.

Ἄνόητον εἶνε τὸ : «οἱ διατιθέμενοι παρίστανται μάρτυρας τοῦ καταλιπεῖν διαθήκας». Γραπτέον «καταλείπειν».

5,7: καὶ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ οὐσῶν δικῶν οὐδεὶς αὐτῶν ἠξίωσε τὰ πεπραγμένα εἰπεῖν ἀδίκως πέπραχθαι.

Ὁ Ναβῆρος προτείνει νὰ προστεθῆ «πολλῶν» πρὸ τοῦ «οὐσῶν» παραβάλλων τὸ ἐν 8,4: πολλῶν δὲ δικῶν ἐν τῇ πόλει γενομένων, οὐδένας ἀναιδέστερον τούτων οὐδὲ καταφανέστερον φηγήσονται ἀντιποιησάμενοι τῶν ἀλλοτρίων.

Ὁ Ναβῆρος φαίνεται ὅτι παρενόησε τὸ «δικῶν οὐσῶν». ἄλλως δὲν θὰ παρέβαλλεν αὐτὸ πρὸς τὸ ἐν 8,4 «πολλῶν δικῶν γενομένων». Τὸ «δίκαι εἰσι» δηλοῖ «οὐκ ἀρ. εἰ τὰ δικαστήρια» (εἶνε εἰς ἐνέργειαν τὰ δικαστήρια, ἐργάζονται τὰ δικαστήρια), ὡς λαμπρότατα φαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς χωρίων. Λυσ. 17,3: ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ, διότι οὐκ «ἤσαν δίκαι» κτλ. Δημ. 45,4: δίκην οὐχ οἷός τ' ἦν ἰδίαν λαχεῖν· οὐ γάρ «ἤσαν» ἐν τῷ τότε καιρῷ «δίκαι», ἀλλ' ἀνεβάλλεσθε ὑμεῖς διὰ τὸν πόλεμον. Τὸ ἐν τῇ αὐτῇ πεπραγμένῳ «ἐφ' ὅλη» μεταβλητέον, νομίζω, εἰς «ἐφ' ὅλω» (τῷ κλήρῳ δηλονότι)· πρβ. 8. 12. 13. 14. 15.

5,8: ὑπὸ δὲ τῶν τοιαῦτα ποιούντων κτλ.

Ἐνταῦθα ὁ λέγων ἀναλαμβάνει τὴν προηγουμένην ἔννοιαν. Ἀναγκαῖον λοιπὸν εἶνε ἀντὶ τοῦ δὲ νὰ γραφῆ τὸ ἀναληπτικὸν ὁ ἦ. πρβ. 7,17. Ξ. Κυ. 1, 2, 3. 1,4, 1.

5,17: διεμαρτύρησε Λεωχάρης οὕτοσί μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κληρὸν ἡμῖν, ἐπισκηψαμένων δ' ἡμῶν—ἐγνώσαν τὰ ψευδῆ μαρτυρῆσαι Λεωχάρην οἱ δικασταί.

Γραπτέον τὰ ψευδῆ «ΔΙΑμαρτυρῆσαι», ἀντὶ τοῦ «μαρτυρῆσαι». Τὸ ΔΗ κατέπτε τὴν πρόθεσιν ΔΙΑ.

5,21: τί ἐζημιούτο ἀφιστάμενος ὧν τιμὴν εἶχεν ; Γραπτέον, νομίζω, «τὴν τιμὴν».

5,39: εἰς μὲν τὴν πόλιν κτλ.

Νομίζω ὅτι ἐξέπεσε τὸ «οὖν»: εἰς μ.ΕΝ ΟΥΝ τὴν πόλιν κτλ.

5,43: οὔτε εἰς τὴν πόλιν οὔτε εἰς τοὺς φίλους φανερός εἶ δαπανηθεὶς οὐδέν.

Ὁ Ναβήρος νομίζει ὅτι πρέπει νὰ μεταβληθῇ τὸ «δαπανηθεὶς» εἰς «δαπανήσας». Τὰ ἐξῆς χωρία ἀποδεικνύουσιν ἱκανῶς ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν εἶνε ἀναγκαία. Ἰσ. 15,289: ἐξὸν αὐτοῖς ῥαθυμεῖν μηδὲν δαπανωμένοις εἶλοντο πονεῖν. πρβ. καὶ 156. 12,12. Λυσ. 25,13: πλείω τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως προσταττομένων ἐδαπανώμην. πρβ. καὶ 35,5. Δημ. 1,27: ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε.

6,4: ἀποστερῶν τοῦτον τῆς ἀμφισβητήσεως καὶ ὑμᾶς τοῦ κυρίου γενέσθαι ὄντινα δεῖ κληρονόμον καταστήσασθαι τῶν Φιλοκτήμονος.

Ἄτοπος εἶναι ἐνταῦθα ὁ μέσος τύπος «καταστήσασθαι», ἀνθ' οὗ γραπτέον «καταστήσαι», ὡς ἐν 9,4: ὀσιωτάτην δέησιν δεόμενος τῆς τοῦ ἀδελφοῦ οὐσίας κληρονόμον με «καταστήσαι». πρβ. καὶ 7,19. 9,23.

6,15 γραπτέον «ἐδιητήθη» ἀντὶ «διητήθη». Ὁμοίως γραπτέον ἐν 9,27 «ἐδιητᾶτο» ἀντὶ «διητᾶτο».

6,65: τῶν οἰκετῶν Εὐκτήμονος.

Γραπτέον «τῶν οἰκετῶν τῶν Εὐκτήμονος». πρβ. 7,23: τὸν οἶνον τὸν Ἰππολοχίδου. 19,26: τὸν πατέρα τὸν Κυρωνίδου. Ἡ λήγουσα τοῦ «οἰκετῶν» ἐγένετο αἰτία τῆς ἐκπτώσεως τοῦ «τῶν» πρὸ τοῦ «Εὐκτήμονος». Συχνότατα ἐν τοῖς ἀντιγράφοις συλλαβὴ τις ἀφανίζεται διὰ τὴν πρὸς τὴν ἡγουμένην ἢ τὴν ἐπομένην συλλαβὴν ὁμοιότητα. Παρ' Ἀντιφῶντι τετρ. Γ'. δ'. 3 ἀνεγινώσκετο «ἀπάντων κατηγορουμένων ἀπολύεται τῆς αἰτίας», ὀρθῶς δὲ ὁ Βλάσσιος ἔγραψε «τῶν κατηγορουμένων». Παρ' Ἀνδοκίδῃ περὶ τῶν Μυστ. 57 ἐφέρετο «εἰκότως ἀνὴρ ἄριστος δοκοίην εἶναι», ὀρθῶς δὲ ὁ αὐτὸς Βλάσσιος ἔγραψεν «εἰκότως ἀνὴρ κτλ. Παρὰ Λυσία 24,11 ἀναγινώσκεται «εἰ ἐκεκτῆμην οὐσίαν ἐπ' ἀστράβης ἀν ὠχούμην, ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἄλλοτρίους ἵππους ἀνέβαινον», ἀλλὰ γραπτέον «ἀν ἀνέβαινον». Παρὰ Δη-

μοσθένει 44,25 φέρεται «εἰ μὲν αὐτὸς ζῶν ἐποιήσατο, οὐκ ἀντιλέγομεν»· «οὐκ ἂν ἀντελέγομεν» διορθωτέον. Παρὰ Δεινάρχῳ κατὰ Δημ. 39 ἀναγινώσκεται «καὶ ἐξελθόντων ἐκεῖσε τῶν ἡμετέρων πατέρων ὀλίγαις ἡμέραις ἐξεβλήθη ὁ Λακεδαιμονίων φρούραρχος, ἠλευθέρωντο Θηβαῖοι, διεπέπρακτο ἡ πόλις ἡ ἡμέτερα ἄξια τῶν προγόνων». Ἡ λήγουσα τοῦ «πατέρων» κατέπιε τὴν πρόθεσιν ΕΝ· διότι οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ γραφῆ «ἐν ὀλίγαις ἡμέραις».

7,8: ἕως οὗ εὐπορήσειεν.

Γραπτέον αἰῶς εὐπορήσειεν». Λέγεται μὲν «μέχρι οὗ» καὶ «ἄχρι οὗ», οὐχὶ δὲ καὶ «ἕως οὗ».

7,10: δίκας εἶλεν Εὐπολιν δύο—τοῦ πάππου συνηγωνισμένου.

Γραπτέον «συναγωνισμένου». πρβ. 7: ἀνδρὶ τε γενομένῳ συνηγωνίσατο.

7,29: φιλίας δὲ πρὸς ἡμᾶς καὶ εὐμενείας οὐ μικρᾶς ὑπαρχούσης.

Τὸ «εὐμενείας» εἶναι διόρθωσις τοῦ Σχειβίου ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς κώδιξι «συγγενείας». Νομίζω ὅτι ἡ γραφὴ τῶν κωδίκων ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ τῶν ἐν § 36 «εἰ καὶ συγγενῆς καὶ φίλος—ὑπῆρχον» καὶ τῶν ἐν § 43: ἀδελφῆς οὔσης τῆς ἐμῆς μητρὸς Ἀπολλοδώρῳ, φιλίας αὐτοῖς πολλῆς ὑπαρχούσης κτλ.

8,12: ὑμεῖς τοίνυν καὶ ἰδία καὶ δημοσία βάσανον ἀκριβέστατον ἔλεγχον νομίζετε· καὶ ὅποταν δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγένωνται καὶ δέη εὐρεθῆναί τι τῶν ζητουμένων, οὐ χρῆσθε ταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαις, ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες, οὕτω ζητεῖτε εὐρεῖν τὴν ἀλήθειαν τῶν γεγενημένων· εἰκότως, ὦ ἄνδρες· σύνιστε γὰρ ὅτι τῶν μὲν μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς ἔδοξαν οὐ τάληθῆ μαρτυρῆσαι, τῶν δὲ βασανισθέντων οὐδένας πώποτε ἐξηλέγχθησαν ὡς οὐκ ἀληθῆ ἐκ τῶν βασάνων εἰπόντες.

Τὸ ὅποταν (ΟΠΟΤΑΝ) πρέπει νὰ μεταβληθῆ εἰς «ὅπου ἂν» (ΟΠΟΥΑΝ)· διότι τὸ «παραγενέσθαι» δὲν λέγεται ἀπολύτως, ἀλλὰ μετὰ προσδιορισμοῦ δηλοῦντος τὸ «ποῦ». Ἀντὶ δὲ τοῦ «εἰπόντες» νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γραφῆ «εἶπον»· διότι τὸ ἐξελέγχεσθαι συντάσσεται ἢ μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἄνευ

τοῦ ὡς ἡ μετὰ εἰδικῆς προτάσεως. Ἰσαι. 11,17: ἐξηλέγχθησαν —τολμήσαντες. Ἰσ. 19,4: ἐξελεγχθέντες ὡς ἀδίκως ἀμφισβητοῦσιν ». πρβ. καὶ 6,44· 15,64· Ἀνδ. περὶ τῶν Μυστ. 105. Δημ. 28,9· 43,4· Λυσ. 19,4· Μαρτύριον δὲ τοῦ ὅτι ἡ γραφή «όπόταν» καὶ «εἰπόντες» προήλθον ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως εἶνε καὶ τὸ παρὰ Δημοσθένει ὁμοιότατον χωρίον, ὅπερ ἄξιον εἶνε νὰ παρατεθῆ ἐνταῦθα ὁλόκληρον. Δημ. 30,37: ὑμεῖς τοίνυν καὶ ἰδία καὶ δημοσίᾳ βασανον ἀκριβεστάτην πασῶν πίστεων νομίζετε, καὶ «ὅπου ἂν» δούλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγένωνται, δέη δ' εὔρεθῆναι τὸ ζητούμενον οὐ χρησθε ταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαις, ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες οὕτω ζητεῖτε τὴν ἀλήθειαν εὔρεῖν· εἰκότως, ὧ ἄνδρες δικασταί· τῶν μὲν γὰρ μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς οὐ τάληθῆ μαρτυρῆσαι ἔδοξαν, τῶν δὲ βασανισθέντων οὐδένας πώποτ' ἐξηλέγχθησαν ὡς οὐκ ἀληθῆ τὰ ἐκ τῆς βασάνου «εἶπον».

8,28: πῶς οὖν ἂν τις σαφέστερον ἐπιδείξειε γνησίαν οὔσαν θυγατέρα Κίρωνος τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν ἢ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιδεικνύς; τῶν μὲν παλαιῶν ἀκοὴν μαρτυρούντων παρεχόμενος, τῶν δ' ἔτι ζώντων τοὺς εἰδότας ἕκαστα τούτων κτλ.

Ὁ Ἐρβερδῆνος ἐν τῇ νέᾳ σειρᾷ τῆς Μνημοσύνης (τόμ. 9. σ. 393) λέγει περὶ τοῦ τελευταίου μέρους τοῦ χωρίου «*verba miserrime corrupta*». Νομίζω ὅτι τὸ χωρίον διορθοῦται, ἂν τὸ «μαρτυρούντων» μεταβληθῆεῖς «μαρτυροῦντας». Ὁ λέγων ἰσχυρίζεται ὅτι σαφῶς ἐπιδείκνυσι τὴν ἑαυτοῦ μητέρα γνησίαν οὔσαν θυγατέρα Κίρωνος τῶν μὲν παλαιῶν ἀκοὴν μαρτυροῦντας (τινάς) παρεχόμενος, τῶν δ' ἔτι ζώντων τοὺς εἰδότας ἕκαστα τούτων (δηλ. μαρτυροῦντας παρεχόμενος)· πρβ. καὶ § 6 καὶ 14.

8,37: εἰδῶς δὲ ὅτι πάντων ἐγὼ τούτων κατὰ τὸ προσῆκον εἶναι κύριος ζητήσω, ὅποτε ὁ πάππος ἐτελεύτησεν, εἰσιέναι μὲν με καὶ θεραπεύειν καὶ συνδιατρίβειν οὐκ ἐκώλυε.

Ἡ Ἀτόπως γράφεται «ὅποτε ἐτελεύτησεν». Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γραφῆ «ὅποτε τελευτήσειεν». Ἡ εὐκτική ἐνταῦθα ἀρμόζει, ἵνα δηλωθῆ ὁ λόγος ὡς ἐκ μέρους τοῦ κυρίου ὑποκειμένου· κατ'

εὐθὺν λόγον θὰ ἐλέγετο πάντων σὺ τούτων εἶναι κύριος ζητή-
σεις, ὅποταν ὁ πάππος τελευτήσῃ.

8,49: εἰ δὲ εἰδείητε τὴν Διοκλέους ἀναισχυντίαν—, οὐκ ἂν
ἀπιστήσαιτ' ἴσως.

Τὸ «ἀπιστήσαιτ' ἴσως» εἶνε διόρθωσις τοῦ Σχειβίου. Τὰ χει-
ρόγραφα ἔχουσιν «ἀπιστήσαι τις». Νομίζω ὅτι ἐν τῷ «ἀπιστή-
σαι ΓΙΣ» λανθάνει ἡ γραφή «ἀπιστήσαι ΓΕ· διότι ἐν τῷ δισχυ-
ρισμῷ τοῦ λέγοντος ἄτοπον εἶνε τὸ «ἴσως».

9,9: ὁ ταίνων Ἀστύφιλος οὐδὲν φαίνεται τοιοῦτον ποιήσας
οὐδὲ παραστησάμενος οὐδένα τούτων, ὅτε διέθετο.

Παρίσταται τις μάρτυρας, ὅποταν διατιθῆται, οὐχὶ ὅποταν
διαθῆται· διότι τοῦτο βέβαια εἶνε ἄτοπον. Καὶ οἱ ῥήτορες ὁσάκις
κατηγόρουν διαθηκῶν ὅτι ψευδεῖς εἰσι, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ
τοῦτον τὸν λόγον προεβάλλοντο, ὅτι ὁ τὰς διαθήκας ποιησάμε-
νος οὐ παρεστήσατο μάρτυρας, ὅτε διετίθετο· τούναντίον δὲ
ὑπερασπίζοντες διαθηκῶν, ὅτι ἀληθεῖς εἰσι, παρείχοντο μάρτυ-
ρας τοὺς παραγενομένους, ὅτε ἐποιεῖτο τὰς διαθήκας ὁ διαθέμε-
νος. Ἰσαι 9,11: καὶ ἐχρῆν δ' ὧ ἄνδρες, καὶ αὐτὸν Κλέωνα—,
ὅτε τὸν υἱὸν τὸν τούτου ἐποιεῖτο Ἀστύφιλος καὶ τὰς διαθήκας
κατέλειπε, παρακαλέσαι εἴ τέ τινα συγγενῆ ἐπιδημοῦντα ἐγί-
γνωσκε καὶ τοὺς ἄλλους κτλ. Δημ. 41,17 «ὅτε Πολύευκτος διε-
τίθετο ταῦτα, παρῆν μὲν ἡ τούτου γυνή—, παρεκλήθη δ' αὐτὸς
οὗτος. Γραπτέον λοιπὸν «διετίθετο» ἀντὶ τοῦ «διέθετο».

9,13: νόμου γε ὄντος ἐξεῖναι ὅτῳ βούλοιο δοῦναι τὰ ἑαυτοῦ.

Οὐχὶ ὀρθῶς μεταβάλλει ὁ Ναβῆρος τὸ «νόμου γε ὄντος» εἰς
τὸ νόμου «λέγοντος». Κάλλιστα ἔχει τὸ «νόμου γε ὄντος μὴ
ἐξεῖναι». πρβ. Δημ. 20,152: ἔστι νόμος—μὴ ἐξεῖναι· καὶ 100.
102. καὶ Ἰσαι. 6, 9. 7,16. 10.11.

9,36: ἄς αὐτὸς πρότερον ἀπέθανεν ἢ παραβῆναι.

Γραπτέον ἄς πρότερον ἂν ἀπέθανεν ἢ παρέβη. πρβ- Ξ. Ἄν. 2,
1,10: ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ — ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ
ὄπλα παραδοῖεν.

10,4: ὥστε αὐτῷ τῶν χρημάτων οὐδὲν ἔτι προσῆκεν.

Γραπτέον ἴσως «τούτων τῶν χρημάτων», ὡς ἐν § 10: ὥστε —οὐδ' εἰ διέθεντο προσῆκεν αὐτῷ τούτων τῶν χρημάτων. πρβ. καὶ 15: οὐ προσηκόντως ἔχουσι ταῦτα τὰ χρήματα.

Ἐν § 12 γραπτέον, νομίζω, οὕτω: θαυμαστὸν γὰρ ἂν ἦν, εἰ τὴν ἐμὴν (μὲν) μητέρα ἔχοντι Ἀπολλοδώρῳ ἢ Ἀριστομένει οὐκ ἂν οἶόν τ' ἦν—, ἐτέρῳ δὲ (ἀντί: ἀλλ' ἐτέρῳ) αὐτὴν ἐκδόντι ἐξεύσται εἰς τὰ ταύτης χρήματα υἱὸν εἰσποιῆσαι.

10,16: οὐ γὰρ προσῆκον αὐτοῖς, ἀλλ' οἷς ἐγένετο ἡ ἐμὴ μήτηρ ἐπίδικος, τούτοις ἀναγκαῖον ἦν ὑπὲρ αὐτῶν βουλευσασθαι.

Πρόδηλον εἶνε ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ «προσῆκεν».

11,12: οἷς δὲ μηδ' εἰάν τετελευτηκῶς ὦ ἐγώ, δίδωσιν ὁ νόμος τὴν Ἀγνίου κληρονομίαν, πῶς ἐμοῦ ΓΕ ζῶντες καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἔχοντος οἶονται αὐτοῖς εἶναι τὴν ἀγχιστείαν;

Ὁ Ἰσαῖος ἔγραψε «πῶς ἐμοῦ ΓΕ ζῶντος» κτλ. τὸ γε ἐν τοῖς τοιούτοις εἶνε συνηθέστατον πρὸς ἐπίτασιν τῆς ἐννοίας. πρβ. Ξεν. Ἑλλ. 3, 3, 2: πῶς ἐμοῦ γε ὄντος. Δημ. 39'28: ὅς γὰρ οὐδὲ τῆς φυγῆς τότε σοι προσήκειν ἡγοῦ τῆς ἐμῆς, πῶς ἂν τοῦ γε πάππου τοῦ μοῦ ἡμφεσβήτεις; Ἰσ. 5, 67: ὅπου δ' Ἀλκιβιάδης φυγὰς ὦν, Κόνων δὲ ὀδυστυχηκῶς τοσαῦτα διεπράξαντο, πῶς οὐ σέ γε χρὴ προσδοκᾶν κτλ. Ἄν ὀρθῶς εἶχε τό τε, θὰ ἔκειτο μετὰ τὸ «ζῶντος» (ζῶντός τε καὶ ἔχοντος). Συχνότατα τὸ γε καὶ τὸ τε συγχέονται ἐν ταῖς ἀντιγράφοις. Ἐν 9,11 ἐγράφετο πρότερον «εἰ γέ τινα», ὀρθῶς δὲ διωρθώθη εἰς «εἴτε τινα». Ἐν 2,10 ὀρθῶς μετέβαλεν ὁ Βεκκῆρος τὸ «ζῶντά γε» εἰς «ζῶντά τε». Ἐν 12,3 νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γραφῇ «ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τροφῆς γε» ὡς ἐν § 4 «ἀλλὰ μὴν οὐ δ' ἐμέ γε».

11,21: οὐ οὐκ ΑΝ ἦν τὸν μὲν ἠττάσθαι τὸν δὲ νικάν.

Γραπτέον «οὐκ ΕΝ ἦν».

11,25 γραπτέον «οὐκ ἔμελλον ἐπιδικάσεσθαι» ἀντὶ τοῦ «οὐκ ἔμελλον ἐπιδικάσασθαι».

Ἐν § 47 δὲν εἶναι ἀνεκτός ὁ ἀσύνδετος λόγος: οὐκ ἄξιον κτλ. Γραπτέον λοιπὸν «οὐκ οὐκ ἄξιον» κτλ. ὡς παρὰ Λυσία 21, 20: οὐκ οὐκ ἄξιον κτλ.

12,3 : μεμαρτύρηται ὅμιν τοῦτον ἐκ παιδίου τρέφων καὶ εἰς τοὺς φράτορας (γρ. φράτερας) εἰσάγων, καὶ ταῦτα οὐ μικρὰ δαπανήματά ἐστιν.

Τὸ καὶ ταῦτα οὐ μικρὰ δαπανήματά ἐστιν οὐχὶ καλῶς συνάπτεται μετὰ τῶν ἡγουμένων. Διορθοῦται δὲ ὁ λόγος, ἐὰν ἀντὶ τοῦ «καὶ» γραφῆ «καίτοι».

Ἐν Ἀθήναις τῆς 5 Μαΐου 1883.

Κ. Σ. ΚΑΤΑΙΒΑΙΝΗΣ

Σάμιος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Α΄.

1. Cornelii Nepotis vitæ excellentium imperatorum.—Κορονηλίου Νέπωτος βίαι ἐκδοθέντες ὑπὸ Σ. Κ. Σακελλαροπούλου. (Ἀθήνησι τύποις Κορομηλᾶ 1882).

Ἄριστη βεβαίως ἐκδόσις συγγραφῆς τινὸς εἶναι ἐκείνη, ἣν ὁ ἐκδότης νέα καὶ ἀκριβέστερα τῶν τέως ἐγνωσμένων πορισάμενος ἀντίγραφα καὶ κατὰ ταῦτα ἐπανορθώσας τὸ κείμενον ἐξεπόνησε. Ἐπαινετὴ δὲ εἶναι καὶ ἡ διόρθωσις ἡστηριζομένη ἐπὶ πιθανῶν εἰκασιῶν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς κριτικῆς γενομένων. Ὅταν δ' ὁμως, ὡς παρ' ἡμῖν συμβαίνει, μῆτε νέας διπλωματικὰς πηγὰς ν' ἀνεύρη τις εἶναι εὐκόλον, μῆτε ἐξ εἰκασίας νὰ θεραπεύσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα ἅτε πολλῶν καὶ δεινῶν ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἀνδρῶν περὶ τῶν αὐτῶν χωρίων πρότερον διαλαβόντων, οὐδὲν ὑπολείπεται, ἐὰν μὴ τις θέλῃ, ὡς οἱ πολλοὶ παρ' ἡμῖν ποιῶσι, ν' ἀντιγράψῃ τὴν πρώτην ἐντυχοῦσαν αὐτῷ ἐκδοσιν, ἢ συναθροίσας τὰς ὑπαρχούσας κριτικὰς ἐκδόσεις καὶ πᾶν ὃ, τι ἐγράφη περὶ διορθώσεως τοῦ περὶ οὗ πρόκειται συγγραφῆς, νὰ